

36 PADDLING | NR 5 2009

MINDRE ÄR MER

Har du lagt märke till att det börjar dyka upp allt fler vackert handgjorda träkajaker i våra svenska vatten? De flesta av dessa är sannolikt byggda efter Björn Thomassons ritningar.

Vi har träffat kajakdesignern och illustratören från Lund som blivit landets kanske störste förespråkare för den grönländska paddeltekniiken.

I ett litet villaområde vid den södra infarten till Lund ligger Björn Thomassons hus insvept i frodig grönska. Jag går fram och knackar på och strax dyker Björn upp och hälsar mig välkommen. Vi går in i vardagsrummet och jag slår mig ner i soffan medan han sätter på en kanna te.

Rummet är fyllt av böcker och när Björn blir uppehållen av ett telefonsamtal tar jag tillfället i akt att nyfiket inventera hans bokhylla. Det är ett klassiskt knep för att snabbt få inblick i en människas – visa mig din bokhylla och jag ska säga dig vem du är.

Böckerna bekräftar också den bild jag redan har av Thomasson som en mycket allmänbildad man med ett speciellt intresse för naturen och i synnerhet hav och segling.

På väggen hänger en gitarr, han spelar växelvis på den och sitt piano med några år åt gången på varje. Musikintresset har en koppling till hans tidigare liv då han från 70-talet och fram till 1993 jobbade mycket med ljudinspelning och ljudåtergivning. Intresset finns kvar.

»Där står en liten spännande två gånger 20-watts, engelsk, klass-A-förstärkare där det inte är mer än sex transistorer från ingång till utgång«, säger han förtjust, »väldigt få aktiva element«.

Hänförelsen över det enkla och avskalade löper som en röd tråd genom Thomassons liv och återkommer både i hans jobb som illustratör och designer och i kajakritningar och byggbeskrivningar.

BJÖRN HAR SEGLAT I HELA SITT LIV och gjorde lumpen som reservofficer i flottan. I mitten av 70-talet byggde han tillsammans med hustru, syster och svåger en 11-meters segelbåt på 10 ton som användes flitigt under sommarhalvåren. Men när barnen blev stora kändes den lite för stor och klumpig och krävde dessutom förfärligt mycket jobb. Segelbåten såldes till förmån för något mindre.

Han behövde något enkelt och billigt för att komma ut på havet och där föddes idén om en kajak.

»Eftersom jag hade byggt segelbåten föll det mig egentligen aldrig in att man kunde köpa kajak. Det var ju självklart att jag ritade och gick ner i källaren och byggde en«.

Thomasson tog saken i egna händer och med väldigt dimmiga begrepp om hur en kajak egentligen såg ut hämtade han inspiration från allmogesegelbåtar, fiskesnipor från Skånes västkust, som han klämde ihop på höjden och på bredden och drog ut lite i längden.

När kajaken var färdig var han väldigt osäker på hur den skulle fungera eftersom han aldrig hade paddlat eller ens suttit i en kajak i hela sitt liv.

»Jag var så feg att jag inte vågade gå ut och sjösätta den i havet från början utan jag byggde en pool«, säger han och skrattar.

Med hjälp av några tegelstenar, en presenning och en träram kunde han fylla upp en provsittningspool med trädgårdsslangen bakom huset. När han konstaterat att han kunde hålla balansen och inte slog runt kunde han åka vidare till havet. Kajaken blev klar på västkanten och han använde sedan hela sommaren till att träna på att paddla.

EFTERSOM BJÖRN VAR VAN att vara ute på havet blev det mycket havspaddling och han lärde sig att hantera kajaken i meterhög sjö och sidsurfade trots att han varken kunde eskimåsväng eller självdräddningstekniker. Han kallar det nybörjarens fatalism – »går det så går det«.

Småningom gick han med i Malmö kanotklubb där långfärdssektionen precis var på väg att vakna igen. Till en början chockades klubben av att Björn paddlade ute i havet vid kraftig sjögång eftersom klubbens mest sjödugliga kajaker på den tiden var VKV Kåre.

»Jag har fått veta efteråt, långt senare, att de tagit upp på styrelsemötet frågan om jag kunde vara kvar i klubben eller ej, eftersom jag utgjorde en sådan säkerhetsrisk och dessutom hade dåligt inflytande på de andra«, förklarar han.

Men Björn fortsatte att förkovra sig inom havspaddlingen och kom senare ironiskt nog att bli både sektionens ledare, styrelseledamot och säkerhetsansvarig i klubben. Han var drivande i utvecklingen av långfärdssektionen och på några år hade de nått full verksamhet, med intensivkurser för nybörjare som sedan dess lockar runt 300 personer varje år. Numera är Malmö kanotklubb en av Sveriges största och 80 procent av medlemmarna sysslar främst med havspaddling och långfärd.

NÄR HAN FRÅN BÖRJAN kom ut och träffade andra paddlare var det många som blev nyfikna när de såg hans nya träkajak. Det var något de inte stött på tidigare och folk började fråga om han inte kunde

WWW.PADDLING.NU | PADDLING 37

PROFIL

fixa en ritning åt dem med. Han snyggade till ritningen och började sälja i liten skala för en tolv, trettio år sedan. Sedan fortsatte det med att han ritade nya kajaker åt sig själv i takt med att han utvecklades som paddlare och fick andra behov.

Numera levererar han i stort sett en ritning varje dag och i maj passerade han totalt 3600 stycken sålda ritningar, vilket för mig ter sig ganska häpnadsväckande med tanke på hur mycket jobb det ändå innebär att bygga sig en egen kajak. Han säljer mest till Sverige och Norden, men även mycket till USA och Kanada. Enstaka exemplar har gått till så exotiska länder som Namibia, Israel, Vietnam, Tibet och Förenade arabemiraten.

»De allra flesta har blivit färdiga kajaker. Jag kan följa dem genom att jag får frågor under arbetsgång, sen vet jag att ungefär ett dussin har brutit«, säger Björn.

SEDAN 1992 DRIVER HAN sin egen firma Björn Thomasson Design, som från början var inriktad mot reklam, illustration och grafisk form, men med åren har försäljningen av ritningar och andra kajakrelaterade uppdrag som föreläsare och kursledare kommit att bli en betydande del av verksamheten.

»Jag ser ritningarna lite som min pensionsförsäkring, för de röda kuverten tror jag inte alls på«, säger han med ett snett leende.

För ungefär tio år sedan lade han upp sin första hemsida och med tiden har han lärt sig mer och mer om webben och kontinuerligt vidareutvecklat webbsajten. Den har en konsekvent minimalistisk stil, helt i Thomasson-anda, och dess popularitet har givetvis starkt bidragit till framgångarna för hans ritningar. Han beskriver den som en websajt om att välja, bygga och använda kajaker, kanadensare, paddlar och små båtar. I dagsläget innehåller katalogen 17 olika kajakmodeller.

En milstolpe i Björns kajakkarriär var när han träffade Johan Wagner, som numera driver Escape kajakcenter, på en Stockenträff för många år sedan.

»Han dök upp med en sån där grönländspinne och använde den så suveränt att jag tyckte det var helt fantastiskt«, berättar Björn, »jag gick hem och kollade på nätet hur den skulle se ut och sen byggde jag en själv«.

När Björn sedan tog med sig sin nya grönländspaddel till klubben utsågs han omedelbart till dagens muntration.

»De kallade den pizzaspade, glasspinne och skärbräda. Och så fort de hittade en bräda drivande i havet ropade de att nu har du tappat din reservpaddel igen«, berättar Björn och skrattar. Han bestämde sig för att köra med paddeln i tre månader och inte prova något annat för att komma så långt att han kunde besluta sig för om detta var något bra eller inte.

Bara efter ett par veckor kände sig Björn tryggare än med sin vanliga paddel och sedan dess har han inte tittat bakåt. Entusiasmen över grönländspaddeln gjorde att han blev nyfiken på grönländskajaker och därför ritade han och byggde en sådan också. Han kallade den Black Pearl och den har blivit en riktig storsäljare.

HAN SKAFFADE EN TULIK, ett traditionellt grönländskt klädesplagg, som har kapell, jacka och huva i ett stycke som han använde tillsammans med sin egenhändigt ritade och byggda kajak och paddel. Nu var han helt såld på grönländskajaker och sina gamla kajaker har han aldrig använt sedan dess.

Den grönländska kajaktraditionen passade Thomassons preferens för enkelhet perfekt och med den som utgångspunkt har han också utvecklat sina tankar kring kajaksäkerhet.

Förenklad brukar han säga att det finns två synsätt på säkerhet – ett prylbaserat och ett kunskapsbaserat. Det prylbaserade innebär att man finner sin trygghet genom att omge sig med så mycket säkerhetsutrustning som möjligt medan det kunskapsbaserade, som Thomasson företräder, betonar att kunskapen är det viktiga – inte prylarna. Med rätt kunskap kan man ofta improvisera även om man inte har all utrustning med sig.

Som en av landets främsta förespråkare för grönländskajaker var det en aning oväntat att Nordic Kayaks, som inriktat sig mot långa snabba multisportkajaker, i våras offentliggjorde att Thomasson ritat deras nya kajak som ska finnas tillgänglig i slutet av sommaren.

Det började med att Björn först ritade en havsracer, inspirerad av Martin Leonard III och hans Arctic Cheetah som paddlat den mytomspunna Inuitpassagen längs Kanadas Ishavskust på rekordtid genom att utnyttja vågorna såsom surfski-paddlare gör.

»Jag tyckte att det var så fantastiskt, det här att utnyttja vågor för att öka farten och inte bara använda muskelkraft«, berättar Björn. Han började skissa på en havskajak som skulle ha dessa egenskaper och senare blev han kontaktad av Fredrik Lindström på Nordic Kayaks som läst om projektet och undrade om han ville skissa på en hybrid mellan en multisportkajak och en surfski med utgångspunkt ifrån havsracern.

Projektet offentliggjordes i ett pressmeddelande i våras och kajaken ska heta Fusion och beräknas finnas på marknaden från slutet av denna sommar. Förutom detta gick den norska kajaktillverkaren SeaBird Designs i somras ut med att de tillsammans

med Thomasson ska ta fram en produktionsversion av hans populära grönländskajak Black Pearl som ska finnas på marknaden redan i höst.

Tiden rinner lätt iväg eftersom Björn är en bra berättare, men jag inser att jag måste försöka avsluta intervjun eftersom vi båda har mycket annat som ska hinnas med. Jag frågar om jag glömt något och då påminner Björn mig om att vi inte pratat om kajaknavigering.

Faktum är ju att det var just genom detta jag själv kom i kontakt med honom för några år sedan när jag sökte information till en artikel. Kajaknavigering är ytterligare ett av Thomassons specialområden och han har skrivit ett litet kompendium i ämnet som heter Sjömanskap.

De flesta äldre kajaknavigationsböcker beskriver nästan bara gammal traditionell navigation där man har tillgång till navigationsbord med vinkelhakar och transportörer inomhus i en båt.

»Jag har lagt en förfärlig massa jobb på att försöka hitta metoder att navigera utan att släppa paddeln«, förklarar Björn. Hans bidrag till området är alltså att han försökt skala av och förenkla metoder och tekniker så att de fungerar även ifrån sittbrunnen.

Det här är Thomasson i ett nötskal. En minimalist som nog gärna skulle hålla med om att produkters fulländning inte utgörs av att det inte går att lägga till några fler funktioner, utan av att det inte går att ta bort några. Hans vurm för denna minimalism är den röda tråden i allt han gör. Eller som han själv brukar uttrycka det – ju mer du vet, desto mindre behöver du. »«

BJÖRN THOMASSON

FÖDD 1949
BOR Lund
FAMILJ Gift sedan 35 år och har tre utflyttade döttrar och fyra barnbarn.
YRKE Illustratör, formgivare, webbdesigner (visual design och front end development)
KLUBB Malmö KK
AKTUELL Har designat två nya kajaker som tas i produktion i år åt Nordic Kayaks respektive SeaBird Designs.
MOTTO Lever inte livet efter motton eller principer, men ovanför ritbordet hänger ett aboriginordspår som jag tittar på när tillvaron tenderar att bli tillkrånglad: "The more you know, the less you need".